

Ongelovige godsdienstleerkrachten? Ze bestaan. Hoe kan een school in een pluralistische context echt katholiek zijn? © Luc Gordts

‘Er is een publiek voor’

Lieve Wouters

Hoe omgaan met de multireligieuze gegevenheid in een katholieke school? De vraag houdt het betreffende net al langere tijd bezig. De broeders van Liefde organiseerden een studiedag voor onderwijscongregaties om hun ervaringen te delen. Ook werden de resultaten van een onderzoek voorgesteld waaruit de denkpiste van een nieuwe school naar voren komt, van en voor katholieken. Maar of dat echt de toekomst is?

Broeders van Liefde overwegen start ‘echte’ katholieke school

TIJDENS studiedag georganiseerd door het International Institute Canon Triest werd het idee geopend voor een pilootproject met de naam *Verrezen Christus in het midden van het schoolgebeuren*. Het zou gaan om een katholieke school die binnen het bestaande katholieke onderwijsnet een niche zou moeten invullen voor ouders die problemen hebben met het soms belabberde godsdienstonderwijs in de reguliere katholieke scholen. Broeder René Stockman, generale overste van de broeders van Liefde, is het idee niet ongenegen.

„Congregaties moeten zich niet vastpinnen op de apostolaatswerken die ze sinds hun ontstaan vormgeven. Trouw aan onze inspiratie, willen wij alvast creatief zijn

en antwoorden zoeken op nieuwe noden in onze samenleving. En is er geen nood aan evangelisatie vandaag? Een school met een duidelijk katholiek profiel kan hierop een antwoord zijn. En dat er een publiek voor bestaat, daarvan ben ik overtuigd. Ik hoor die verzuchtingen geregeld bij ouders.”

Het voorstel voor dit pilootproject werd gelanceerd door Hugo Vanheeswijck, gewezen directeur van het lyceum van de zusters van Liefde in Genk en vandaag adviseur op het Vlaams ministerie van Onderwijs. Hem werd gevraagd onderzoek te verrichten naar *Identiteit en dialoog in het katholieke onderwijs*. Centraal stonden hier twee vragen: welke zijn de grenzen en mogelijkheden van de interculturele situatie in het katholiek onderwijs, en hoe kan het

katholieke opvoedingsproject (her)formuleerd worden binnen deze gegevenheid? Ervaringen uit Vlaanderen, Nederland en Zuid-Afrika werden aan elkaar getoetst. Het voorstel voor een nieuwe katholieke school formuleerde Vanheeswijck als een mogelijke denkpiste voor de toekomst. Niet meer, maar ook niet minder.

Vrijheid benutten

„De Belgische grondwet laat ruimte voor creativiteit wat de eindtermen betreft”, benadrukt Vanheeswijck. „Een school kan eigenlijk in verregaande mate een eigen curriculum samenstellen. Anders dan sommige methodescholen, maakt het katholiek onderwijs daarvan vandaag geen ge-

bruik. De nieuwe katholieke school zou dat wel kunnen doen. Men zou ook een strikter personeelsbeleid kunnen voeren en van leerkrachten vragen dat ze meer dan alleen maar loyaal zijn ten opzichte van het opvoedingsproject van de school. Al stoot men daar in de praktijk wellicht op grenzen, zowel wat discriminatie betreft als wat het aanbod aan leerkrachten betreft.”

Hoewel het idee op het eerste gezicht misschien aantrekkelijk lijkt, zeker voor mensen die negatieve ervaringen opdeden met godsdienstleerkrachten die openlijk hun ongelof etaleren, toch vallen er heel wat vraagtekens bij te plaatsen. Bijna alle panelleden van het gesprek dat volgde op Vanheeswijcks uiteenzetting hadden kritiek op het voorstel. Onder

hen filosoof Ignace Verhack, godsdienstwetenschapper Johan Vandervloet, VSKO-chef Mieke Van Hecke en filosoof Piet Raes.

Zij zien de multiculturele en pluralistische realiteit in de school als een verrijking, en dat ondanks de moeilijkheden die ermee gepaard gaan. De aanwezigheid van andere godsdiensten op school daagt christenen juist uit hun overtuiging minder lauw te beleven. Samen met niet-gelovigen en anders-gelovigen kunnen levensvragen ter sprake worden gebracht waarover christenen te lang zwegen, omdat de antwoorden vanzelfsprekend leken. Onderwijs hoort daarenboven een dienst aan de samenleving te zijn. Is het dat nog wanneer de multiculturele gegevenheid uit de weg wordt gegaan en men zich richt tot een homogeen publiek? En als je al leerkrachten vindt om het project mee waar te maken, hoe meet je hun gelovige profiel dan op en op welke basis acht je hen geëngageerd genoeg?

Onderwijs bezielen

Een school kan overigens niet alles. Begint de katholieke opvoeding niet thuis en krijgt ze geen voedingsbodem in de samenleving, kan een school het tekort ook niet opvangen. „Zelfs het uit het hoofd leren van de catechismus zal hier niet baten. Geloofskennis landt maar als er ook een zeker aanvoelen is.” Je kunt je ook afvragen welk publiek zo'n pilootproject zal aantrekken. Vooral gelovige gezinnen zullen belangstelling tonen. Hoe verkondigend is het dan nog? En is er geen risico vooral verzuurde en enigszins bekrompen mensen aan te trekken? Broeder Stockman: „Al deze kritieken zijn terecht. Toch wil ik het idee niet meteen afschieten. In de Verenigde Staten bezocht ik katholieke scholen waar een vrij en blij klimaat heerste. Het kan dus wel.”

Als de nieuwe school er al ooit komt, zal het zeker niet de bedoeling zijn andere katholieke scholen op te geven. De zoektocht naar manieren om het katholieke onderwijs opnieuw te bezielen gaat dus voort. Uiteindelijk ging het grootste deel van de studiedag over de vraag hoe congregaties in hun scholen kunnen werken aan de specifieke eigenheid van hun opvoedingsproject. Dankzij inspanningen van de specifieke congregaties, maar ook vanuit het VSKO, kwam in vele scholen een proces op gang. Leerkrachten en directies herontdekken het verhaal van de stichter(es) van hun school en leggen het verband met hun huidige opvoedingsplan.

Piet Raes: „Een katholieke school is een school die ernaar streeft haar dienst aan kinderen, aan jongeren, aan ouders en aan de samenleving te bezielen in de geest van Jezus Christus. Niet de godsdienstles maakt de school katholiek, niet de pastorale dienst of enkele gelovige leerkrachten. Er is verbondenheid nodig, en die ontstaat vanuit de verhalen van onze traditie. Een katholieke school blaast haar school-zijn een geest in. Vandaag hebben we veel blazers nodig.”